

Święta obchodzone w przedszkolu waldorfskim.

Ewa Wiśniewska

Dzień św. Archanioła Michała jako źródło odwagi do pokonywania własnych słabości i stawiania czoła złu.

1. Postać św. Archanioła Michała. Dzień św. Michała w tradycji ludowej.

W tradycji chrześcijańskiej św. Michał to pierwszy i najważniejszy spośród aniołów, obdarzony przez Boga szczególnym zaufaniem. Hebrajskie imię *Mika'el* znaczy „Któż jak Bóg”. To z tym zawołaniem św. Michał wyruszył do walki ze Smokiem : „ I nastąpiła walka na niebie: Michał i jego aniołowie mieli walczyć ze Smokiem. I wystąpił do walki Smok i jego aniołowie...” (Ap. 12,7). Pismo święte Starego Testamentu mówi o Archaniele Michale jako jednym z najpotężniejszych duchów niebieskich; jest Księciem Aniołów, Archaniołem, któremu Bóg powierza zadania wymagające szczególnej siły. To on stawia się za ludźmi przed Bogiem, jest aniołem ludu chrześcijańskiego, stoi u wezłowania umierających, a potem towarzyszy im w drodze do wieczności. On też każdej duszy przydziela anioła stróża. Uważany za anioła sprawiedliwości i sądu, łaski i zmiłowania, jest nazywany aniołem Bożego miłosierdzia.

Kult świętego Michała Archanioła istniał już w starożytności chrześcijańskiej. Kościół Rzymski czci św. Michała 29 września. Czczony jest jako patron Kościoła świętego, zwycięski obrońca w walce z szatanem, z jego pokusami i mocami piekielnymi. Wierni przyzywają go w walce przeciw siłom zła. Wierzą, że pomaga odnaleźć wewnętrzne światło. Jest patronem policjantów, żołnierzy i małych dzieci. Ma pod opieką Niemcy, Austrię, Francję, Węgry, a w Polsce m.in. Małopolskę. To ognisty wojownik, Księżę Niebiańskiej Armii, która walczy w imię sprawiedliwości i prawa. Daje wsparcie tym, którzy znajdują się w strasznym ucisku. Michał jest też dawcą cierpliwości i szczęścia. Główną postacią święta jest Archanioł , który stoi na czele niebiańskich istot prowadząc je przez ludzką historię. W tym okresie świątecznym wspominamy wszystkie anioły, które współuczestniczą w ludzkim losie. Dlatego przeżywając to święto dziękujemy archaniołom, aniołom i całej kompanii niebiańskiej za współuczestniczenie w naszym życiu.

W sztuce św. Michał przedstawiany jest: z wagą do odmierzenia dobrych uczynków, mieczem , włócznią, kulą ziemską. Stare obrazy, ryciny, ilustracje przedstawiają św. Michała w walce ze Smokiem.

W tradycji ludowej dzień św. Michała Archanioła był ostatnim sygnałem na zasiewy ozime:

„ święty Michał blisko, czy posiałeś wszystko? ”,

dla gospodyń był to początek wielkiego kiszenia kapusty:

„ święty Michał kapustę do beczek upychał ”,

gospodarze zaś musieli policzyć się ze służbą żeńską. Z męską częścią służby zwyczaj nakazywał dokonać obrachunku na św. Marcina czyli 11 listopada. Jesień a wraz z nią dzień św. Michała była drugą porą kojarzenia małżeństw:

„Będzie św. Michał parki do siebie spychał”.

Wczesną jesienią stawiano również pogodowe prognozy:

„ Jeśli Michał deszczem nie usłuży, dobrą to i suchą wiosną wróży!”.

W Karpatach w dniu św. Michała kończono wypas owiec na halach. Po tym dniu można było wypasać bydło na łąkach i polach ale w obrębie swojej posiadłości.

2. Odczucie nastroju święta Archanioła Michała w przyrodzie i w ludzkiej duszy jako pomoc dorosłym we właściwym przeżywaniu święta.

Dzień św. Michała Archanioła następuje niedługo po równonocy jesiennej. Jest to kalendarzowy koniec lata i początek czasu w którym ziemia odpoczywa. To moment konfrontacji światła i mroku; dni stają się krótsze, słońce już nie jest tak szczodre w obdarowywaniu nas swoim światłem, a energia życia wycofuje się z procesów przyrody. Podczas lata siły duchowe ludzi pozostawały na zewnątrz i ulatywały ku górze aby odczuwać naturę w jej wzrastaniu, kwitnieniu i dojrzewaniu. Ale teraz gdy nadchodzi jesień, natura więdnie i umiera. Ten punkt zwrotny w roku powoduje kryzys w ludzkich duszach, które muszą teraz dokonać zmian z tego letniego, zewnętrznego zainteresowania na wewnętrzne zimowe wejście w siebie. Ludzie muszą poszukać w sobie siłę do życia, gdy świat jest pełen więdnienia i umierania. W tym okresie, kiedy zewnętrzny świat staje się cichy i ciemny powinniśmy zwrócić się do wewnętrznych jakości duchowych drzemających w człowieku. Uda się to jeżeli próg jesieni przekroczyliśmy świadomie i zwrócimy się do św. Michała. On napętni nasze dusze odwagą, rozbudzi siły świadomości i rozpali w nas entuzjizm do czynienia dobra. Od niego również nauczymy się zauważania zła, rozpoznawania zamiarów istot czyniących zło i rozumienia ich celów. Codziennie jesteśmy świadkami ingerencji Smoka w ludzkie

życie i jego zwycięstw; obserwujemy zniszczenie, gwałt, nienawiść, kłamstwo i wiele innych przejawów zła i czujemy jednocześnie, że sprzeciw wobec niego wymaga wielkiego wewnętrznego skupienia, siły i ciągłej czujności. Jeżeli pozostaniemy otwarci na pomoc świata duchowego to możemy liczyć na jego skuteczną pomoc. Świętemu Michałowi Archaniołowi przypada tutaj miejsce szczególne. Michał Archanioł nie ustępuje, nie cofa się, odważnie staje przed czekającym go zadaniem i wie, że potęgę przeciwnika pokona przy pomocy wewnętrznej siły duszy.

3. Uroczystość św. Archanioła Michała w przedszkolu waldorfskim.

Przygotowania do święta rozpoczynają się tydzień wcześniej. Przez parę dni nauczycielka opowiada baśń której motywem przewodnim jest walka dobra ze złem. Dzieci mogą również doświadczyć przewycięzania swoich lęków i słabości uczestnicząc w pokonywaniu toru przeszkód. W sali przedszkolnej słychać piosenki o św. Michale, a w kąciuku pór roku pojawia się kolor czerwony, który symbolizuje wszystkie cechy Archanioła: odwagę, waleczność, działanie, siłę witalną, autorytet, zdolności przywódcze. W kąciuku tym znajdziemy również jesienne kwiaty, obraz przedstawiający postać świętego, złoty miecz i wagę będące jego atrybutami.

Święto Archanioła Michała obchodzone jest skromnie i bez udziału rodziców. Dzieci siadają na krzeselkach ustawionych w kole aby przy zapalanej świecy wysłuchać baśni o rycerzu, który wyrusza do walki ze smokiem. Następnie nauczycielka sięga po złoty miecz aby każde z dzieci pasować na rycerza wypowiadając przy tym słowa: „ bądź odważny bądź dobry”. Na zakończenie uroczystości dzieci otrzymują jabłka przecięte w poprzek w którym skrywa się skarb. Jest to gwiazdka. Jabłka zawinięte w czerwoną serwetkę dzieci zabierają do domów. Zwieńczeniem uroczystości jest wspólny poczęstunek: na pięknie nakrytym stole czeka już świąteczne ciasto w kształcie miecza.

4. Zakończenie

Święto Archanioła Michała przepięknie wpasowuje się w porę roku jaką jest jesień. Gdy przyjrzymy się obiegowi rocznemu to zauważymy, że usytuowanie poszczególnych świąt w ciągu roku nie jest przypadkowe, a wynika ono z głębokiego i silnego związku z przyrodą jaką odczuwali nasi przodkowie. Christine Maria von Konigslow pisze: „ Jak przy okazji dożynek zbieramy i gromadzimy zewnętrzne owoce oraz robimy z nich zapasy na nadchodzącą zimę, tak w dniu św. Michała zwracamy przede wszystkim uwagę na wewnętrzne owoce, owoce duszy. Rodzi się pytanie: czy postaraliśmy się o wystarczający zapas siły i odwagi, aby dzięki nim móc przetrwać ciemną porę roku?”¹ Ale święto to daje nam jeszcze więcej. Wspominając Archanioła Michała rozwijamy w naszych duszach nie tylko odwagę do przeciwstawiania się złu

---

¹ Christine Maria von Konigslow, Święta całego roku jako pokarm i pobudzenie dziecięcej duszy, 1993, str.5

ale też kształtujemy w sobie siły do ciągłego rozwijania się i pokonywania własnych słabości.

„Rycerzem zostać chcę/bez skazy i potężnym,
Na ziemi dobro nieść,/ które musi zwyciężyć!
Kto służy mi za wzór?/ Kto walczy dzielnie, śmiało?
Dziś pancerz zdobi mój/ anioł zwany Michałem.”²

Bibliografia:

1. Capel Evelyn Francis, The Christian Year, London 2004
2. Jaffke F., Święta przez cały rok. Część 2: Od wielkanocy do późnej jesieni, Gdynia 1996
3. Konigslow M. Ch. von, Święta całego roku jako pokarm i pobudzenie dziecięcej duszy, 1993
4. Landowski R., Dawnych obyczajów rok cały, Pelpin 2000
5. Św. Michał Archanioł- Anioły, <https://adonai.pl>anioly> (dostęp: 15.09.2018)
6. Święci Archaniołowie Michał, Rafał i Gabriel, <https://brewiarz.pl>czytelnia>swieci> (dostęp : 15.09.2018)
7. Archanioł Michał, <https://pl.wikipedia.org> (dostęp: 15.09.2018)
8. 29 września-Dzień św. Michała Archanioła, www.muzeumetnograficzne.rzeszow.pl (dostęp: 15.09.2018)

---

² Tamże, str.6